

5 oktober 2009

AANGETEKEND

Aan het College van Burgemeester en Schepenen
Bedrijf Stadsontwikkelingen
Afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen
Jan Van Rijswijcklaan 162
2020 Antwerpen

Betreft: Bezwaarschrift tegen het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning aan E.ON voor het bouwen van een steenkoolcentrale in de Antwerpse haven

Geachte heer Burgemeester,
Geachte Schepenen,

De stad Antwerpen ontving op 31 augustus 2009 de vraag van het Agentschap RO-Vlaanderen om advies te geven over de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning door E.ON Power Plants Belgium voor een steenkoolcentrale in de Antwerpse haven.

De vergunningsaanvraag situeert zich in het Antwerpse havengebied ten zuiden van de R10 tussen het Kanaaldok en de Scheldelaan. De bestemming van de meeste gronden is volgens het gewestplan Antwerpen (KB van 03 oktober 1979) vastgesteld als 'industriegebieden'. Een deel van de installatie situeert zich in 'natuurgebieden' (tussen de Schelgedijk en de Schelde) en 'bijzonder natuurgebieden (waterzuivering, afvoerleidingen en leidingstraten)' (langsheen de Scheldelaan, en deels tussen de Schelgedijk en de Schelde).

Het openbaar onderzoek loopt van 7 september 2009 tot en met 7 oktober 2009.

Natuurpunt heeft volgende opmerkingen en bezwaren. Dit is een niet-limitatieve lijst.

1. Algemeen: CO₂

De steenkoolcentrale zal ongeveer 7 miljoen ton CO₂ per jaar uitstoten. Dat is een gigantische hoeveelheid. Niet alleen in absolute cijfers, maar nog meer als je die in verhouding plaatst met de totale Vlaamse uitstoot. Vlaanderen stoot 82 miljoen ton broeikasgassen (in CO₂-equivalent) uit, waarvan ongeveer 70 miljoen ton CO₂.

De Europese CO₂-uitstoot moet met minstens 20% dalen tegen 2020. Bovendien zal die doelstelling aangescherpt worden als het in de komende maanden tot een nieuw klimaatverdrag komt. Europa

engageerde zich immers tot 30% reductie als andere landen vergelijkbare inspanningen doen.

Hoewel het bedrijf zijn uitstootrechten op de Europese markt zal moeten kopen, en dus niet rechtstreeks de Vlaamse klimaatdoelstelling belast, zou het verlenen van een vergunning aan een vervuiler van die omvang niet alleen onfair zijn ten opzicht van de andere lidstaten van de EU, maar ook ten opzichte van de duizenden bedrijven die op dezelfde krappere wordende markt hun koolstofrechten zullen moeten vinden.

E.ON voorziet weliswaar dat die CO₂ op termijn zal gecapteerd worden, maar dat zal zeker niet voor 2020 gebeuren, datum waarop Vlaanderen de Europese ‘klimaat-afrekening’ zal gepresenteerd krijgen.

We weten dat dit hoofdzakelijk tot de sfeer van de milieuvergunningaanvraag behoort, maar vinden dit ook voor de stedenbouwkundige vergunning relevant. Geen enkele overheid geeft een stedenbouwkundige vergunning voor woonhuizen die niet aan een minimum E-peil voldoen, of die geen garanties bieden voor een kwalitatieve bewoning. We zouden het dan ook raar vinden dat diezelfde overheden een vergunning zouden toekennen aan een installatie die indruist tegen het Vlaams en internationaal klimaatbeleid.

2. Algemeen: nieuwe technologie

In de discussie over de E.ON centrale is ‘energiebevoorrading’ een belangrijk argument. Er zijn ondertussen talrijke studies die aantonen dat een combinatie van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie ons wel degelijk in staat stelt om onze energiebevoorrading in de toekomst veilig te stellen. Het is daartoe wel cruciaal dat Vlaanderen in de komende jaren werk maakt van decentrale energieproductie op basis van hernieuwbare energiebronnen. Nu het landbouwgebied ‘opengesteld’ is voor windmolens, dienen zich nieuwe mogelijkheden aan. Natuurpunt wil die zeker niet voorbij laten gaan. We hebben onze afdelingen al actief opgeroepen om samen met lokale en nationale overheden op zoek naar geschikte inplantingsplaatsen voor veel nieuwe windmolens. Zie ook www.natuurpunt.be/beleid > dossiers > energie

De meeste van de studies over onze toekomstige energiebevoorrading gingen uit van een uitstap uit de kernenergie. Dat de kernuitstap nu opnieuw ter discussie gesteld wordt, is trouwens een belangrijk extra argument om een vergunning voor een steenkoolcentrale op te schorten. In een rampscenario bevinden we ons anders over enkele jaren met én zeven actieve kerncentrales, én een nieuwe kolencentrale.

3. Algemeen: CCS

E.ON belooft dat de vrijgekomen CO₂ op termijn zal gecapteerd en opgeslagen worden. Natuurpunt is niet tegen de idee van CCS. We vragen wel dat er stevige garanties geboden worden voor de duurzaamheid van de opslag.

In dit concreet geval vinden we de bewering dat de CO₂ afgevangen en opgeslagen wordt evenwel zeer goedkoop.

Ten eerste is CCS, ondanks uitgebreide investeringen, nog geen rijpe techniek. Meer nog, er zijn verschillende aanwijzingen dat de techniek economisch-technisch nog nergens staat, en zeker niet voor 2025 toepasbaar zal zijn. (Zie ook studiedagen van o.a. de Vlaamse Minaraad over dit onderwerp)

Ten tweede geeft de bouwvergunning geen enkele indicatie over welke installaties op termijn nodig zullen zijn om die CCS mogelijk te maken. Waarheen moeten de pijplijnen en welke gebieden zullen die doorkruisen? Daarop komen we verder terug.

Ten derde is het momenteel onduidelijk waar de CO₂ blijvend gestockeerd zal worden.

Ten vierde geeft E.ON geen enkele financiële borg om die bewering hard te maken. Om deze redenen geloven we dat de vage belofte van CCS hier enkel gebruikt wordt om te kunnen doorgaan met het bouwen van een conventionele steenkoolcentrale die in Vlaanderen decennialang voor een onnodig hoge CO₂ uitstoot zal zorgen. Om de claims over de toekomstige implementatie van CCS bij het project hard te maken vragen we dat in de vergunning en bepaling opgenomen wordt dat de centrale van bij de start niet meer dan 350 g CO₂ per geproduceerde kWh mag uitstoten. Dit is het equivalent van een efficiënte gasgestookte centrale.

4. Algemeen: NEC-plafonds en fijn stof

Wat betreft de NEC-plafonds die Vlaanderen in het licht van richtlijn 2001/81/EG op het vlak van NO_x moet respecteren, geven zowel het laatste MIRA als het meest recente NEC-voortgangsrapport aan dat de doelstelling nog niet gehaald is. Het laatste MIRA-rapport 2008 geeft aan dat anno 2007 Vlaanderen 9.000 miljoen zuurequivalenten (Zeq) uitstootte, terwijl de doelstelling voor 2010 op 7.500 miljoen Zeq lag. Er wordt daarom een extra inspanning gevraagd van de bedrijven. Een vergunning voor de E.ON-centrale dreigt de resultaten van de voorbije en toekomstige inspanningen te niet te doen.

Ook fijn stof vormt in Vlaanderen een groot probleem. Volgens het Milieurapport Vlaanderen 2007 gaan er gemiddeld in Vlaanderen ongeveer 10 gezonde levensmaanden (zowel sterfte als verlies aan levenskwaliteit) verloren bij levenslange blootstelling aan de huidige PM10- en PM2,5-concentraties.

5. Meer specifiek: Verpletterende impact op verzuringsgevoelige natuur wordt onvoldoende of niet in kaart gebracht.

5.1 Impact op 'verder gelegen' natuur

De uitstoot van NO_x en SO_x zorgt volgens het project-MER voor een aanzienlijke verzurende depositie in de natuurgebieden Ruige Heide (Zandvliet), Schans van Smoutakker (Stabroek-Putte) en De Kuifeend (Oorderen) indien gekozen wordt voor het scenario met directe koeling en een beperkte verzurende depositie indien gekozen wordt voor het scenario met een koeltoren. De effecten op verzuringsgevoelige natuurgebieden die verder gelegen zijn (zoals het Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide in Putte, Huybergen, Kalmthout en Essen), het Groot en Klein Schietveld (in Brasschaat, Kapellen, Kalmthout, Brecht en Wuustwezel) werd niet onderzocht.

Vershillende van die gebieden zijn aangemeld als speciale beschermingszone (meer in het bijzonder Habitatrichtlijngebied) om reden van hun zeer verzuringsgevoelige en eutrofiëringsgevoelige habitats

Als beheerder, eigenaar en/of gebruiker van meerdere van de hierboven opgesomde natuurgebieden is Natuurpunt rechtstreeks betrokken partij. We willen dat het MER in dat opzicht aangevuld wordt. Zolang dat niet gebeurt, zijn er onvoldoende gegevens om tot een vergunningsverlening over te gaan.

5.2 *Passende beoordeling*

Bij stedenbouwkundige vergunningsaanvragen die een impact kunnen hebben op Speciale beschermingszones moet een passende beoordeling gevoegd worden (Vogel- en habitatrichtlijngebieden, zie art. 6.4 Habitatrichtlijn en art. 36ter van het Natuurdecreet).

Bij de opmaak van het plan-MER of het project-MER zal de passende beoordeling worden geïntegreerd in respectievelijk het plan-MER of het project-MER, dat respectievelijk wordt opgesteld overeenkomstig hoofdstuk II of hoofdstuk III van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

In dit geval is dit niet, of onvoldoende gebeurd. Integendeel, er wordt zelfs de indruk gewekt 'dat er geen passende beoordeling nodig is'.

Een deel van de vergunningsaanvraag heeft betrekking op gebieden van het vogelrichtlijngebied 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde', het habitatrichtlijngebied 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' en het VEN-gebied 'De Slikken en Schorren langs de Schelde'.

Daarnaast is er al een effect vastgesteld via verzurende deposities in de erkende natuurreservaten Ruijsse Heide, Schans van Smoutakker, De Kuifeend en bestaat er een risico op verzurende deposities in het Groot en Klein Schietveld (beiden vogelrichtlijngebied).

5.3 *Cumulatieve aspecten*

Zowel bij een milieuvergunning als bij een passende beoordeling moet niet alleen rekening gehouden worden met de individuele impact van de beoogde installatie, maar met de gecombineerde impact van alle bestaande installaties en de nog op stapel staande plannen en projecten.

5.4 *Er zijn minder schadelijke alternatieven*

We verwijzen hier in het bijzonder naar art. 36 ter van het Natuurdecreet:

§ 5. In afwijking op de bepalingen van § 4, kan een vergunningsplichtige activiteit die of een plan of programma dat afzonderlijk of in combinatie met één of meer bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's, een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, slechts toegestaan of goedgekeurd worden

a) nadat is gebleken dat er voor de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone geen minder schadelijke alternatieve oplossingen zijn en

b) omwille van dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Wanneer de betrokken speciale beschermingszone of een deelgebied ervan, een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort is, komen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang, in aanmerking.

De afwijking bedoeld in het voorgaande lid kan bovendien slechts toegestaan worden nadat voldaan is aan de volgende voorwaarden:

1° de nodige compenserende maatregelen genomen zijn en de nodige actieve instandhoudingsmaatregelen genomen zijn of worden die waarborgen dat de algehele samenhang van de speciale beschermingszone en -zones bewaard blijft;

2° de compenserende maatregelen zijn van die aard dat een evenwaardige habitat of het natuurlijk milieu ervan, van minstens een gelijkaardige oppervlakte in principe actief is ontwikkeld.

De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen voor het opstellen van een passende beoordeling van de effecten van de activiteit op de habitats, de habitats van een soort en op de soort of soorten waarvoor de speciale beschermingszone is aangewezen, voor het onderzoeken van minder schadelijke alternatieven en inzake de compenserende maatregelen.

*De Vlaamse regering oordeelt over het bestaan van een dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.
Elke beslissing in uitvoering van de afwijkingsprocedure van deze paragraaf, wordt met redenen omkleed.*

Geen van de hierboven opgesomde voorwaarden is in dit geval vervuld. Dit project is niet van hoog maatschappelijk belang (integendeel), er zijn honderden alternatieven (variërend van een andere locatie voor deze centrale of de bouw van een STEG-centrale, tot meer groene energie en intensivering van het REG-beleid). Er wordt ook niets gezegd over compenserende maatregelen.

6. Meer specifiek: Water

De steenkoolcentrale zal grote hoeveelheden water nodig hebben. Het is zeer de vraag of de locatie goed gekozen is. Nu al is de watervraag (in het bijzonder koelwater) zeer groot. En er zijn sterke aanwijzingen dat de beschikbaarheid van water in de toekomst zal afnemen. Niet alleen wegens droogtes, maar ook omdat zeer veel water zal afgeleid worden voor andere projecten (Schelde-Seine verbinding / Schelde-Seine West / Betere ontsluiting Gentse Haven...

Dat alles is niet in rekening gebracht; laat staan dat er een vergelijking is gemaakt tussen het economisch, sociaal en ecologisch belang van de verschillende waterbehoevende projecten.

7. Meer specifiek: Vergunningen voor buizen en randapparatuur?

E.ON wil CO₂ opslaan, E.ON wil dat de restwarmte nuttig gebruikt wordt. Maar we krijgen maar een zeer beperkte beeld van hoe dat in de praktijk zal gebeuren, en wat de ruimtelijke impact daarvan zal zijn. Waar moeten er pijpleidingen komen? Komen die ondergronds of bovengronds? Welke impact heeft de aanleg ervan op de terreinen waarlangs die leidingen lopen? Welke bijkomende infrastructuur is hiervoor nodig?

We hebben dan ook de indruk dat we ook in dit opzicht met een onvolledige aanvraag te maken hebben. Als deze vergunning toegestaan wordt, worden impliciet ook een aantal vergunningen gegeven voor zaken die niet in deze vergunning staan. Natuurlijk zal daar op termijn nog een nieuwe vergunning voor moeten toegestaan worden. Maar er zal toch niemand zijn die tegen een CCS pijpleiding kan zijn, zelf als die de meest kwetsbare gebieden moet doorkruisen.

Om al deze redenen vragen wij u de hoger genoemde vergunningsaanvraag niet in te willigen. Als u over één of meerdere van onze bedenkingen meer informatie wil, zullen wij u die graag bezorgen.

Hoogachtend,

Willy Ibens,
Algemeen Directeur Natuurpunt